

Jeg kan ikke tage en beslutning længere. Jeg vil gerne stole på min intuition, men er forvirret ...
Jeg har fire forskellige mavefølelser!

Dømmekraftens vilkår i lyset af standardisering og akkreditering på sundhedsområdet

Jan Groth

Morten Brock

Lidt om os

- Kandidatafhandling om indførelsen af standarder som beslutningspræmisses i sundhedssektoren – casen var pilottest af Den danske kvalitetsmodel (DDKM)
- Job i ACE Denmark som udfører akkrediteringer på universitetsområdet
- Job i Danmarks Evalueringsinstitut, som bl.a. gennemfører akkrediteringer af professionsbacheloruddannelserne

Brug af dømmekraft i en standardiseret praksis

Et eksempel på en standard:

- Tilrettelæggelse af undervisning på baggrund af undervisningsplan (læringsmål: viden, færdigheder, kompetencer)
- Har I et eksempel på en standard fra klinisk praksis?

Disposition

- Eksterne krav gør standarder komplekse
- Fordele og ulemper ved standarder som beslutningspræmisses
- Dømmekraft som et grundvilkår ved beslutninger → et sprog for dømmekraft

Niklas Luhmann

- Alt er kommunikation
- Beslutninger
- Beslutningspræmis
- Koblinger
- Standarder

Standardernes krav til klinkerernes beslutninger

- Trin 1: Retningsgivende dokumenter
- Trin 2: Implementering og anvendelse af retningsgivende dokumenter
- Trin 3: Kvalitetsovervågning
- Trin 4: Kvalitetsforbedring

Akkreditering som styringsteknologi

- Styring som forskelsminimering
- Akkreditering forsøger at minimere forskellen eksplicit viden/implicit viden
- Styring kan kun finde sted som selvstyring

Eksterne koblinger gør standarder komplekse

- Standarder som løsning på problemer i omverdenen
 - Koblinger til den nationale strategi
 - Koblinger til evidensbaserede retningslinjer
 - Koblinger til lovgivning
 - Koblinger til et marked for velfærdsydelser

Fordele og ulemper ved standarder
som beslutningspræmisses

Fordele ved standarder

- Kan nedbringe antallet af fejl og utilsigtede hændelser
- Bidrager til oprydning i arbejdsgange
- Øger kendskab til procedurer
- Reducerer kompleksitet

Ulemper ved standarder

- Ressourcekrævende for ledelse og medarbejdere
- Afdelingernes forskelligheder
- Patienternes forskelligheder
- Ikke alt kan evidensbaseres
- Vanskeligt at dokumentere skønnet

Skønnet i kliniske beslutninger

- Skønnets uomgængelighed
- Frygt for skønnets usikkerhed -> krav om standardisering og evidens
- Mystificering af skønnet (black box)
- Behov for et sprog for skønnet -> filosofien om dømmekraften

Dømmekraft som et grundvilkår
ved beslutninger

Aristoteles Etik

- Praktisk viden (phronesis)
- Det som kan være anderledes
- Afvejning af situationen – læren om midten
- Erfaringens betydning
- Vejen til lykken og det gode liv

Dømmekraften hos Kant

- Bestemmende dømmekraft – slutter fra det almene til det specifikke (standard -> behandling af patient)
- Reflekterende dømmekraft – slutter fra det specifikke til det almene (patient -> almene hensyn i situationen)
 - Det almene er knyttet til fællessansen (sensus communis)

Den selekterende dømmekraft

- Dømmekraftens funktion er at forbinde beslutninger med beslutningspræmissers gennem en specifik afvejning i situationen
- Dømmekraften går altid forud for standarder og benytter dem eller andre præmissers for sine beslutninger
- Dømmekraften står ikke i modsætning til standarder, idet standarder kan tjene dømmekraften

Dømmekraftens muligheder

- Kan operere i en praksis, som ikke altid lader sig standardisere
- Opmærksomhed på, at beslutninger i praksis altid er en afvejning mellem forskellige hensyn
- Vægter faglighed og erfaring (Tillid)
- Skaber mening i situationen – mødet mellem sygeplejerske/læge og patient

Dømmekraftens udfordringer

- Kan ikke læres uafhængigt af situationen
- Risiko for at beslutningspræmisserne gøres usynlige (risiko for vilkårlighed)
- Risiko for dårlig dømmekraft
- Øger beslutningens kompleksitet

Hvordan fremmes dømmekraften?

- Anerkendes som et vilkår og nødvendig kompetence
- Indskrives i kompetencemål og trænes i praksis
- Opmærksomhed på dens udfordringer og muligheder

Spørgsmål og kommentarer